

Ενθύμημα Σιτίας. Κρητικός χορός.
(Α. Ράφτη, Χορός 1900. Θέατρο Ελληνικών χορών Δ. Στράτου. Εκδ. Τρόπος Ζωής).

Οι ξένοι περιηγητές, οι οποίοι επισκέπτονταν την Ελλάδα κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, θαύμαζαν τους χορούς των Ελλήνων και ζωγράφισαν αρκετές χορευτικές παραστάσεις. Μερικές από αυτές τυπώθηκαν σε κάρτες, που ταξίδεψαν σε όλο τον κόσμο, κάνοντας έτσι γνωστή την Ελλάδα και τους παραδοσιακούς χορούς της.

Τα ρογκάτσια

Ο ελληνικός παραδοσιακός χορός είναι συνδεδεμένος με διάφορα έθιμα του τόπου μας. Οι άνθρωποι χόρευαν με τις καλές τους φορεσιές, αλλά και μασκαρεμένοι... για το καλό της χρονιάς!

Ρογκατσάρια: Μακρυκώμη Θεσσαλίας
(αναπαράσταση γάμου όπου συμμετέχουν στην παρέα των μασκαρεμένων μόνο άνδρες: Αρχείο Μ. Ζωγράφου)

Στην εικόνα βλέπεις μια παρέα μασκαράδων από την Μακρυκώμη Θεσσαλίας. Η παρέα αποτελείται από ένα γέρο, μια γριά, μια νύφη, ένα γαμπρό, έναν παπά και ρογκάτσια. Στη Θεσσαλία "ρογκάτσια" λέγονται οι μεταμφιεσμένοι, οι οποίοι φορούν μάσκα από δέρμα ζώου στο πρόσωπο και έχουν κρεμασμένα στο σώμα τους κουδούνια. Είναι έθιμο, στις αρχές του χρόνου, στο δωδεκάμερο όπως λέγεται, να τριγυρίζουν στο χωριό από σπίτι σε σπίτι, για το καλό της χρονιάς, χορεύοντας το Ρογκατσάρικο.

Αυτοσχεδιασμός

Από το βιβλίο του Λ. Δρανδάκη, ο αυτοσχεδιασμός στον Ελληνικό Δημοτικό χορό. Α΄ έκδοση 1993.

Οι περισσότεροι παραδοσιακοί χοροί δίνουν τη δυνατότητα αυτοσχεδιασμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, το δρώμενο της “Μπούλας” στη Νάουσα της Μακεδονίας. Στο δρώμενο αυτό, το οποίο συμβαίνει τις τελευταίες ημέρες της αποκριάς, ο πρωτοχορευτής αυτοσχεδιάζει. Σήμερα, όπως βλέπεις στη φωτογραφία, το χορό οδηγούν ακόμη και μικρά παιδιά.

Μιμητικός χορός

Από το βιβλίο του Λ. Δρανδάκη, ο αυτοσχεδιασμός στον Ελληνικό Δημοτικό χορό. Α΄ έκδοση 1993.

Ο παραδοσιακός χορός είναι δεμένος με τον τόπο, τα ήθη τα έθιμα, αλλά και τα επαγγέλματα των ανθρώπων.

Η λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου για παράδειγμα, έχει πολλά χέλια, τα οποία δίνουν δυνατότητα για δουλειά στους ψαράδες. Γι αυτό το λόγο οι κάτοικοι της περιοχής χορεύουν, όπως βλέπεις στην παραπάνω φωτογραφία, μιμούμενοι το χέλι.

Το Πιπέρι

Από το βιβλίο του Λ. Δρανδάκη, ο αυτοσχεδιασμός στον Ελληνικό Δημοτικό χορό. Α΄ έκδοση 1993.

Το πιπέρι είναι παραδοσιακός χορός, ο οποίος χορεύεται στις περισσότερες περιοχές της Ελλάδας. Οι χορευτές μιμούνται με αντίστοιχες κινήσεις τους στίχους του τραγουδιού:

Πως το τρίβουν το πιπέρι,
του διαβόλου οι καλογέροι;
Με το πόδι τους* το τρίβουν
και το ψιλοκοσκινίζουν...

.....

* Στην επανάληψη χρησιμοποιούμε διαφορετικό μέλος του σώματος π.χ. με το γόνατο,... με το χέρι τους,... με τη μύτη τους... κ.λπ.

Ας αρχίσουν τα όργανα

Πολλοί παραδοσιακοί χοροί συνοδεύονται από όργανα τα οποία χωρίζονται σε κατηγορίες, ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο βγαίνει ο ήχος τους. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

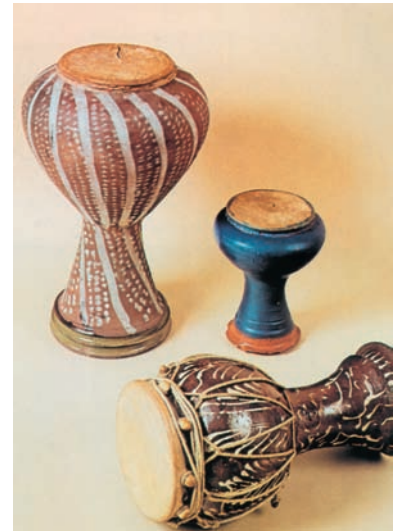
Μεμβρανόφωνα

Νταούλι

Ντέφι με ζήλια

Τουμπελέκι

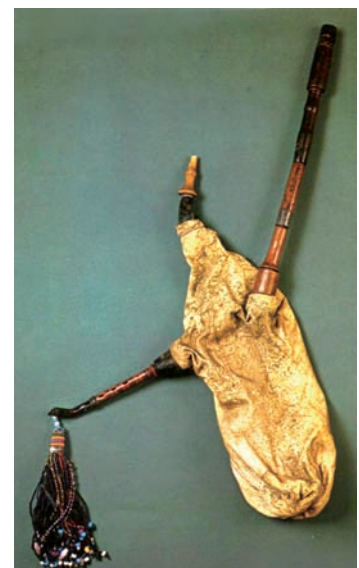
Αερόφωνα

Ζουρνάς

Φλογέρα

Γκάϊντα

Χορδόμενα

Μπουζούκι

Λαγούτο

Λύρα

Ιδιόμενα

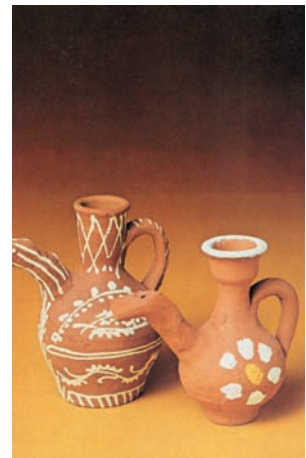
Ζίλια

Κουδούνι

Ροκάνα ξύλινη

Λαλίτσες

Τα όργανα αυτά δημιουργούν μελωδίες, οι οποίες σε συνδυασμό με την ποίηση και το χορό, μεταφέρουν από γενιά σε γενιά τον ελληνικό πολιτισμό.

Ζυγίες και κομπανίες

Δύο όργανα μαζί λέγονται ζυγιά.

Μουσείο Λαϊκής Τέχνης στα Βώρου της Κρήτης.

Στη στεριανή Ελλάδα χρησιμοποιούν συνήθως ζυγίες. Δύο ζουρνάδες (ένας για τη μελωδία και ένας για τον ίσο) και το νταούλι, όπως δηλαδή στην παρακάτω εικόνα, αποτελούν τη ζυγιά.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΪΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. Εκδ. Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 2000.

Μετά το 19ο αιώνα, τις ζυγίες αντικαθιστούν οι κομπανίες με κλαρίνο, βιολί, λαούτο, ντέφι και σαντούρι.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΪΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. Εκδ. Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 2000

Σήμερα, μιλάμε για κομπανίες, όταν έχουμε συνδυασμό με περισσότερα από δυο μουσικά όργανα.

Από το βιβλίο του Λ. Δρανδάκη, Ο αυτοσχεδιασμός στον ελληνικό Δημοτικό χορό Α' έκδοση 1993.

Δραστηριότητες

Λαϊκές παροιμίες

Αν συμπληρώσεις τα γράμματα, που λείπουν από κάποιες λέξεις, θα μάθεις λαϊκές παροιμίες, σχετικές με το χορό.

Δυο λαλούν και τρεις **x** — — — — **ο υ** — .

X — — — — — κυρά Σουσού κι' έχε κι έννοια του σπιτιού.

Τώρα που μπήκαμε στο **x** — — — — , θα **x** — — — — **ψ** — — — — — .

Όποιος είναι έξω από το **x** — — — — — πολλά τραγούδια ξέρει.

Μοναχός σου **x** — — — — — **ε** κι όσο θέλεις πήδα.

